

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mestugean, I. Foti, Mircea Dem. Rădulescu, V. Demetrius,
C. Tonegaro, Al. T. Stamatiadi, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Un episod din timpul campaniei. - (Vezi explicația)

SUBTEI

- Roman de Alphonse Karr -

- URMARE -

Întro zi în care Stephen se bătușe și primise o lovitură de sabie, fiindcă un bărbat privise pe Clara, câțiva din tovarășii săi vorbeau înainte a patului său de această fată și de dragoste lui Stephen pentru dânsa.

- Trebuie s'o iubească zise Schmidt; de două ori și-a pus pentru dânsa viața în joc.

- E frumoasă, zise un altul, și așa îndrăgostit și eu de dânsa, dar nu vreau s'o curăpăr eu acelaș preț.

- Tăo dați zise Stephen, pe care-l credeau adormit.

Adevărat?

- Va să zică n'o iubești?

- Nu, îți voi da o scrisoare în care o voi înștiința că ți-am dat-o tie. Și ca să-mi faci în necaz și ca să mă amarască ea are să știe de cuvânt.

- Înțeleg, zise Schmidt, asta e faci numai fiindcă o preferi pe Fanny, pe care o ai numai de două zile.

- Nu, fiindcă dacă vrei ți-o pun și pe Fanny la sortii.

CAP. XCIX

Într'un colț al salonului numai Stephen căta cu ochii către ușă, și ori de câte ori cineva era anunțat, pe fața lui fără de voie îi se desena un surâs.

Era la mătușa lui, Magdalena; femeia asta nu primea decât oameni serioși, și casa ei n'ar fi oferit femeilor decât prea puțin interes; de când cu moartea fratelui său nu se mai dânsa acolo.

Eduard intră.

Stephen îngălbeni.

Eduard salută pe toată lumea și se prefăcu că nu-l vede.

- Mătușică, zise el, nevastă-mea nu putut să răspundă întrebării; fiul meu suferă de câțiva din prieteni că și-a schimbat și ea nu vrea să piardă nici unul din gemetele lui de durere.

Verbele astea „fiul meu”, răzâni cu o bombă pe înimă lui Stephen; el plecă imediat, uitând ceea ce aștepta surzând cu câteva momente mai înainte. Pe când în saloan erau jucate cărți, alții mai zăbovesc discutau politică, un lăchier, răbâșându-se cu batista um răs năstărnăc, zvonăc:

- D. marchiz de Melchior!

La vederea marchizului, femeile încopură să scutură fel de fel de exclamații și își ascunseră capul în mâini, iar bărbații, ușa năstărnăc, au să se priveau între dânsi și se întrebau din ochi către ochi încopură să râdă și să facă mare haz.

Marchizul, după asigurarea pe care i-o dăduse Stephen, că serata asta era un bal, îi venise în minte să se costumeze, simbolizând pe Amor; era îmbrăcat peste tot în culoarea pielei, avea aripi mici, albastre, o toală în spate și un arc în mână.

Unde regăsi pe Magdalena

Între cele bogat mobiliată și bine furnizată, Eduard ședea tohnit pe o canapea râzând leneș gazetele; Magdalena își pusese canea pe o mănușă și privea un copilăș care se dădea de-a turul pe un covor. Femeia era pasivă și tristă tot înaintea ei și afară.

Suzana intră cu bărbatul ei.

- Fiți bine veniți, zise Eduard, eram plătisți la culme. Ce mai nou? Mă prind că Suzana știe o mulțime de povești noiște.

- Nu, zise Suzana.

- Mai povestește-ne; ne e mîntea atât de goală, încât n'o să fim pretențioși.

Fără de prietenul duminică Stephen, zise Suzana, n'am mai avea nimic de vorbit în orașul ăsta.

- Te întrec, zise Eduard; dar Stephen nu e prietenul meu, a fost tovarăș al copilăriei mele; e un visător trist, un nebun plicticos și la dreptul vorbind, un băiat destul de simplu.

- Se zice că are spirit, răspuse Suzana; e departe de a trece ca trist; că e nebun admit și eu, și toate lumea ar fi de părerea duminică, dar e de o nebulie veselă și neplicticoasă.

- A văzut, nu se știe unde, un marchiz de Melchior; a făcut din el o jucărie, de care se servește destul de stângaci; are un ascendent asupra sufletului bietului om, în cât cu toate farselor pe care i le joacă mereu, marchizul ar muri de părere rău și de plictiseală, dacă ar trece o zi fără să-l vadă, mai ales că Stephen știe puțin franceză și că el nu vorbește nici o vorbă nemțească.

Sunt câteva zile de când marchizul îi spusese lui Stephen că era îndrăgostit de o dansatoare.

- Am o idee, adăugă el, să-l trimiț versuri; fiindcă nu știu nemțește o să ai bunăvoința să mi le traduci.

Stephen consimți, și îi dădu versurile traduse în nemtește și aranjate.

- O să i le duc mâine, zise marchizul.

Chiar în seara aceea, Stephen se duse să întâlnească pe dansatoarea îi făcu complimente, și îi strecură versurile. Dansatoarea le citi și le găsi foarte dragute, așa cum se întâmplă de obicei, cu o femeie să găsească dragute versurile unui om foarte bogat. Așa cum de obicei o femeie găsește dragute, versurile scrise pentru dânsa.

A doua zi Melchior se prezintă cu un buchet splendid.

El făcu câteva complimente și îi recită versurile. Mai înainte dansatoarea fu surprinsă, apoi la al doilea vers ea scose din sân hârtia lui Stephen și se puse să-l urmărească, citind fiecare vers pe măsură ce marchizul îl pronunța. Pe la mijlocul poeziei, ea nu se mai putu stăpâni de râs.

Eroul se supără, ea se supără și mai tare, învinsă fiind că fusese versurile de la un altul și că venise să i le reciteze ei ca alt lui. El jură că et făcuse versurile, ea răzâni mai tare, și se întorsu și cu el d'at'abaz.

Din rîs, acesta d'at'abaz, fu marea lui Stephen până cri d'at'abaz, că el scuti nerănit să i dea o întâlnire într'un loc unde îi așteptau alte trei femei, iar el nu se duse.

Toate patru s'au întâlnit acolo, au început să discute, s'a iscat o neînțelegeră, și în cele din urmă o ceartă în toată regula.

E de mirat, zise Suzana, că bărbații pot să schimbe atât de repede și așa de lesăe.

E un om, de când el își dădea peste tot aerul unui poet elegant așa în cât fal fi luat drept un groșar e-bisnuit să stea cu moșii și să se joace cu ciolanul lor.

A se citi unora în „Universul Literar” ce va spune Duminică viitoare.

Sacul cu giume

Un colonel, scurt la vorbă, primeste în serviciu un nou soldat de ordonanță, și i zice:

- Nu-mi place vorba lungă. Să știi că atunci când ți-o zice, de pildă, „trăsura, Ioane”, trebuie să-mi aduci la seară cu cal, cu hamur, cu bici, cu toate accesoriile, fără altă vorbă de prisos. Ai înțeles?

- Înțeles, strății domnule colonel, răspuse soldatul.

Si înțelesese, în adevăr. Așa, a-

tunci când colonelul striga cuvântul „fumat”, istețul soldat îi aducea numai decât țigările, chibritele, țavita de scrum și până și foarfecile, cu care să crească vârfurile la țigările de fol, cu toate accesoriile precum îi recomandase.

Într'o zi, colonelul, cu glas foarte turburat, strigă:

- Ioane, nevasta holnavă; fuga la doctor!

Și o rupse îndată la fugă ordonanța. Dar trecu o jumătate de oră și nu se mai întoarse. Când, în fine, dete colonelul cu ochii de el, îi strigă furios:

- Unde mi-ai stat până-acuma? N'ai înțeles că trebuie să te întori îndată?

- Ba da, dar m'a trebuit vreme până să-i adun pe toți.

- Pe toți! Cum, pe toți?

- Nu mi-ai zis d-ta, domnule colonel, să-ți completez cu ordinele scurte, neuitând accesoriile?

- Accesorii! Dar ce accesorii încap aici?

- Încap, strății domnule colonel, Pe lângă doctor, am mai chemat pe papă, pe spîter, pe dricar, pe vînzătorul de coroane și pe groșar.

Medicul recomandă servitoarei un holț holnav:

- Să îți cald în casă, să nu se lase termometrul mai jos de 16 gr. și diseară, să vii să-mi spuți cum îi mai e holnavului.

Cum se năseră, servitoarea credincioasă ordinului primit, era la doctor acasă.

- Ei, cum îi e domnului? o întrebă medicul cum o văzu.

- Nu e rău. Dar, dacă am ținut cald în casă precum m-ai zis, uite, am adus termometrul cu mine și-ți vezi d-ta, că eu nu pricep nimic oricât m'oi uita la el.

Viața artistică și literară

În seara de 21 Februarie a. c., va fi la Atena concertul d'at'abaz Popovici Popovici, directorul Conservatorului, cu concursul d'at'abaz Lily Popovici care va declama bușii din artistii noștri.

Duminică seara șosea din Paris membrii societății „Le Roger” care vor ține o șose de conferințe în scopul de a se înălța, și în București o șose a acestui „Comitet”.

Printre distincții conferențierii acest d'at'abaz Louis, fost primul ministru al Franței, Jean Aicard, membru al Academiei franceze și Georges Lacour-Gayet, membru al Institutului francez.

Prima conferință, luni 17 eteuri, a d'at'abaz Georges Lacour-Gayet despre „Napoleon și Ioseffina”.

„Aquila” este titlul primului volum de versuri cu care tânărul poet Ion Al. Georgiu debutează în literatură.

D. Ion Al. Georgiu a scris, în ultimul timp, la „Corporări Literare” și „Luceafărul” din Sibiu.

După libretul poetului E. Dușescu-Dușu, tîsnărul compozitor Ionel G. Brătianu a compus o operă nouă „Dona”, în vederea căreia se fac repetiții de compania de opere Gregoria.

Expoziția de pictură a d'at'abaz Mircea Stănescu la Ateneu rămâne deschisă până la 1 Martie a. c.

Pictorul Stănescu are mai multe pânze cu scene din campania armatei noastre în Bulgaria.

„Tinerețea lui Eminescu”, „Găscuți și iubire”, „Ultimul moment” este trilogia statuară pe care sculptorul Filip Marin o pregătește în vederea aniversării de 25 ani de la moartea marelui nostru Eminescu.

Cercul cultural „Razna” a organizat o a doua excursiune în Egipt.

Se vor vizita, cu această ocazie, piramidele și pustiiul Sakkara.

E o excursie foarte plăcută, interesantă și, în acelaș timp, instructivă.

Prețul excursiei e 550 lei cl. I și 400 cl. II, cu tren, vapor, masă, hotel precum și expediția la Sakkarah.

Inscrierile se primesc, până la 15 Martie la d. Bardescu, Banca de Scompt, str. Lipscani, București.

Ocaziune rară!

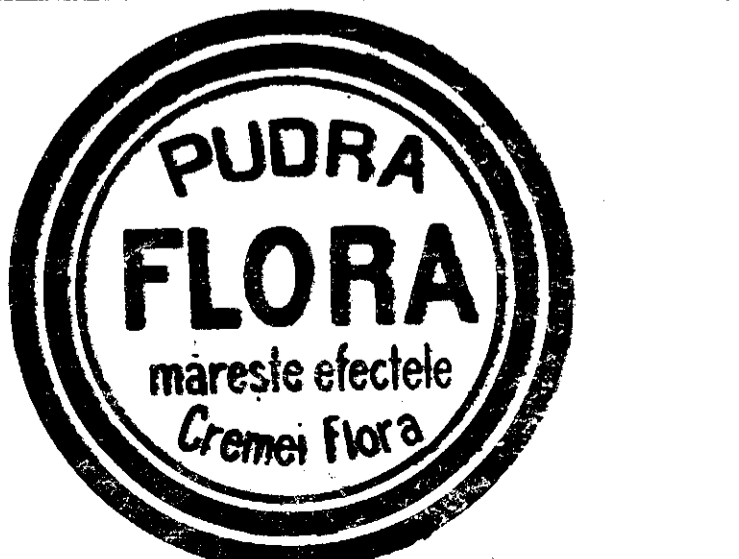
3 PERECHE CIETE MODERNE NO. 11118

La loc de Lei 36.-
La loc de Lei 18.-

La loc de Lei 36.-
La loc de Lei 18.-

Un veritabil inel de aur

14 carate
NUMAR REI 3,50
Pentru a face reclamă unei mele trimiți un veritabil inel de aur 14 carate pentru domni sau d'at'abaz, diamant mital care costă de obicei 10 lei, numai 2 lei 50, prin ramburs sau contra mări postală trimise înainte franco. Sendt & Co. Wien VII, Neustiftgasse 47, 7. Corespondență în române-ba.

Ecourile săptămânei

Astronomul Victor Anestin a descoperit o nouă cometă, care, din februarie, nu prezintă pentru biata noastră planetă primejdia ce o prezintă astronomii când cu apariția cometei Haley. Nu vom mai petrece deci o noapte întregă pe terasele majestuoase, spre a vedea cum cometa ne mătură cu coada-i de foc, sau cum ne asfiriază cu gazele-i ucigătoare!

De altfel, distinsul astronom ne asigură că noua cometă, Delavan, se află la o distanță de 500 milioane kilometri de globul nostru. Distanțele de felul acesta, e adevărat, nu înseamnă lucru mare în astronomie, deoarece corpurile cerești circulă cu o viteză pe lângă care trenul cel mai accelerat nu-i decât un car cu boi și poate nici atât. Deci nu distanța ne liniștește, ci asigurarea ce ne-o dă astronomul cum că în momentul suprem, adică când cometa se va afla la cea mai mare apropiere de soare, pământul nostru, care e populat de atâtea inteligențe, va sorbi mai oportun de a trece de coală parte a Soarelui.

Ne fiind deci nici o primejdie din partea aceea, să trecem și noi mai departe și anume la Dobrița.

Aici, episcopul ungar Miklossy a fost în primejdie reală de a fi transformat în lăndari din pricina unei mașini infernale trimisă pe cheș cine știe de care criminal. Explosia a făcut mai multe victime. Episcopul însă a rămas teafăr, nefiind acasă în momentul exploziei.

Dar cine-s criminalii?

În primul moment, cum era și firesc, dată fiind atmosfera încântată din Ungaria, opinia publică ungară a crezut că atentatul nu puteau fi decât românii. De ce? Fiindcă tratativele de împăcare s-au rupt și fiindcă erau contra episcopiei din Haidudorog!

Cei ce cunosc însă sufletul românului și-au dat repede seama că românii nu recurg la atentate anarhiste spre a-și dobândi drepturile. De altfel, cele două persoane suspecte, Silviu Măndușescu și Tudor Aram, despre care autoritățile maghiare afirmă că sunt din țara noastră, nu există.

Dar cine-s criminalii? Nimeni nu o poate spune până acum. Se vorbește mult despre o încântătoare artistă de varieté, Ecaterina Bugarski, al cărei nume e amestecat în această senzațională afacere.

Nar fi oare cu putință ca atentatul acesta care a costat atâtea vieți să fie rezultatul unei răzbumări personale? După cât mi-aduc aminte din citirea telegramelor referit are la acest atentat, însuși episcopul Miklossy a emis aceluși părere.

O veste bună ne vine cu privire la biserică română din Ierusalim.

Înti adevăr, în orășel acesta sfânt, domnănt creștinătatea, mai toată națiunile creștine își au bisericile lor, grecești, catolice, armenii au catedrala superbe în jurul mormântului lui Cristos.

Nu mai rămân sunt lipsiți de un asemenea locaș de rugăciune.

Încă de mai mulți ani, un grup de credincioși în frunte cu venerabilul domn Th. Burada, și-au luat sarcina grea de a umple acest gol. Lucrul nu era tocmai ușor și cerea mari sacrificii. Acum însă, chestiunea aceasta pare rezolvată, căci în fruntea acestei întreprinderi poartă figură însăși M. S. Regina Elisabeta. Un comitet compus din doamne din înalta societate din Capitală și cari au dat totdeauna strălucitoare dovezi de iubire către patrie și credință strămoșească, se ocupă de Suverana.

Nu va trece deci multă vreme și biserica românească din Ierusalim va fi fapt îndeplinit.

Mestueean

Mihail Eminescu

de L. FOȚI

Un prieten de demult al lui Eminescu a dat, de curând la iveală câteva episoade din viața poetului. Cartea e scrisă fără pretenții, cu un dar real de povestitor. Sunt foarte interesante capitolele privitoare la societatea bucovineană și la Aron Rumănuț de pe vremea când Eminescu studia la gimnaziul din Cernăuți de-aseenea bine descrisă și evocată în imagini clare ne-o redă viața studențească ce-o duceau tinerii noștri la Viena pe la 1870. E o contribuție folositoare pentru reconstituirea biografiei poetului. Îi lipsește însă autorului aceea comprehensiune adâncă a sufletului omenească; nu e dotat cu acea intuiție limpede a frumosului; nu vede decât crâmpci izolate de existență nu urmărește în linii mari viața intelectuală — singura care poate să ne intereseze — a artistului.

Un șir de episoade captivante, cu multe lucruri cari ar fi trebuit să lipsească — iată tot.

singur, în mijlocul naturii. N'a cunoscut bine nici viața, nici oamenii. În natură nu se vedea de cât pe el, cu durerile lui, cu patimile lui, cu visurile lui. Rar s'a întâmplat o intruire mai mare între om și artist. Intrăuirile din afară au fost extrem de secundare.

A iubit libertatea și a sorbit cu voluptate darurile și amarăciunile acestei zâne a visătorilor.

Din Cernăuți a fugit nu se știe cum cu o trupă ambulată de actori. Se amoretise de o artistă. Din epoca sa de pribegie ne-a lăsat romanul său publicat postum „Geniu pustiu”. Aici e întreaga lui adolescență: e fantezie morbidă, o sete nepotolită de a căuta patimile, o necesitate arzătoare de a visa de a scrie, de a deveni artist.

Citirile trebuie să-i fi influențat foarte mult. Credem că în primii pași ce i-a făcut în viața influența cărților a fost dezastroasă. Un suflet de foc, cu porniri puternice și

Trăia retras. Se întâlnea rar cu prietenii. Se închidea în camera lui umedă și bănd la cafele zile de-a rândul. În această atmosferă înaltă și sitoare într-o dezordine admirabilă a lucrurilor din casă, uitând lumea și uitându-se pe sine citea și scria. Mai ales, citea. L-a urmărit ca niște fantome din alte lumi cuvintele lui Goethe: „să te pătrunzi de toată știința și de toată cultura veacului tău”.

Femecea l-a preocupat foarte mult fără să fi avut vreodată o legătură mai trănietă cu nici una. Era veșnic amoretat și veșnic fără parale. S'a chinuit să iubească femecea, în genere, și s'a chinuit să trăiască mai bine.

N'a avut parte nici de iubire, nici de trai bun.

A fost un desmoștenit al soartei. L-a înțeles foarte puțin în adevărata lui valoare cât timp a fost în viață — dar înțeles și admirat mai târziu ca artist omul-Eminescu n'a fost pătruns de nimeni.

Ducea o viață de stoic. Tăcut, expansiv câte odată, mândru și conștient de sine. Din timpul șederii sale la Viena începe adevărata sa activitate literară. Acolo și-a făurit el lumea de vise și de idealuri, de zâne și de Feți-Frumoși, cu care era să vrăjească un neam, acolo a creat și dealul.

„Pierdut în noaptea unei lumi es
un mui este,
Lume ce gândește în basme și co
înă în poezii...”

„Om de-o veselie copilărească, c
râdea cu toată inima în cât ech
tuturor se îndreptau asupra lui. L
clipa următoare se încrunta însă, s
strâmba, și-și întorcea capul cu di
pret; cea mai mică contradicție
nita, muzica de cele mai multe ori
il supăra; ori ce șuierătură îl face
să se cutremure, ori ce scârțâitură
il scoala din sărite!”

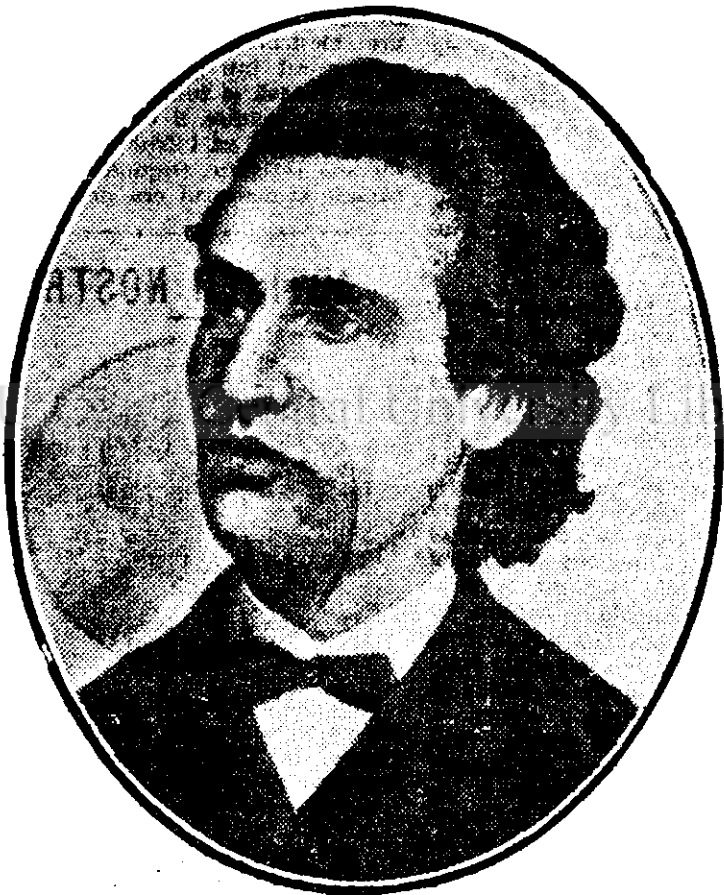
Această iritabilitate îl făcea res
ciabil. Trăia în lumea visurilor sale.
Cea mai groaznică realitate nu l
putut deștepă din nălcuirea lui d
vina.

Citind pe Schopenhauer, însuși
du-și doctrina budistă și a conș
într-ata cu preceptele coprinse în
trânsa în cât a început să judec
viața, să se judece pe sine, având d
măsură, nu viața reală singura m
sură dreaptă și sigură, — ci o serie
de ipoteze metafizice și de norme
morale ascetice, create pentru alt
lume, pentru altă epocă, pentru alt
fantezii mai aprinse, pentru o sar
de suflete amărâte și poftă de vici
nii de an de robie și de rituri deg
dante, în inima cărora scânteca d
urmă a individualității și a libertă
ții a dispărut.

Doctrina budistă nu se poate în
păca cu mințile noastre sănătoase,
doritoare de avânt și de progres.
Numai rasele degenerare ale Indiei
s'au putut adapta acestei doctrine.

Având intuiția posibilităților —
simțul practic — studiind epoca ta,
studiind istoria popoarelor în trecut
și în prezent, analizând și înțelegând
sufletul omenească, în genere, vezi că
e o înăntuire de evenimente, că un
efect dat are o cauză dată; iar dacă
nexusul causal este de cele mai multe
ori și ascuns și imperceptibil, dacă
anumite efecte nu corespund exact
anumitor cauze, de acest lucru nu
trebuie să invinim știința însăși, ci
interpretarea greșită ce-am făcut-o.
dă cauza unui balasi de judecăți
ce ne-a oprit să deslușim adevărul,
sau din cauză că știința se găsește
la o perioadă transitorie și necesi
să, nedispunând încă de mijloace
infașibile care ne duc la convingere.

Eminescu n'a privit lumea nici
prin prizma omului de știință, nici
prin spiritul de generalizare a filo
sofului. Tot ce-a citit el, tot ce-a trăit
a fost trecut prin cuptorul aprins al
fanteziei sale. Nici odată n'a eșit din
el, din microcosmul lui, de cât ca
să se avânte pe arșițele inchipuierii

EMINESCU LA 20 ANI

S'a scris foarte mult despre Eminescu de către foarte mulți. Influența lui a fost covârșitoare în literatura noastră. Și nici un tânăr care începe să scrie nu scapă de farmecul pătrunzător al operii sale. Toți scriitorii noștri Pau imitat mai de aproape sau mai de departe, chiar talentele mari și puternice, din ultimul timp. Și nici înrăurirea lui, și nici admirația pentru el n'a scăzut cu toate că suntem pe la finele anului al 25-lea dela moartea sa.

Vom căuta, în cele ce urmează, să deslușim cine a fost omul și ce-a produs artistul. Străduința e frumoasă și speranțele de izbândă adevărate. Om încerca.

I

S'a născut din părinți moldoveni cu oarecare stare materială. Din copilărie a dus o viață pribegă. A studiat în gimnaziul din Cernăuți, pe urmă îl găsim prin Transilvania. Nu s'a disciplinat nici odată. A căutat să fie independent, de o independență absolută. A dorit libertatea sălbaticului, departe de oameni,

1) Amintiri despre Eminescu de Victor O. Ștefanelli, membru al Academiei Române.

bolnave nu putea să rămâne impasibil la citirea lui Wilhelm Meister, a lui Schiller a doctrinelor budiste și a lui Schopenhauer.

Libertatea relativă de care se bucura — lăsat în voia soartei — l-a făcut să se conducă așa cum l-a tăiat capul și așa cum l-au împins pornirile. Aici sufer de trupă, dincolo servitor la un grajd, cîntînd în gura mare pe Schiller, aceasta l-a fost viața seducătoare pentru cei ce n'o cunosc, teribilă pentru cei ce i-au băut elixirului-i venin.

Când a atins vârsta de 20 ani era mai astîmpărat; îl vedem mai potolit. Despre viața lui trecută nici nu vrea să-și aducă aminte. Îl era greacă. Prietenii lui nu-l zgândăreau încă încă săngerîndă.

Era pe atunci, un tânăr oacheș, cu fața rasă și curată peste tot, cu un lung „elabăt” bărbătean peste plețele negre, cu ochii mărunti și visători, cu un zămbet carecum batjocoritor pe buze!

Făcuse câteva cunoștințe la Viena. Intrase în lumea teatrelor, împrietenit cu artiști și artiște de faimă, iubit de toți prin inteligența-i scilpitoare prin cunoștințele sale vaste în domeniul artei și al filozofiei.

1) Eminescu-Omul, de Ion Slavici.

gale uriașe. În domeniul basmelor și al trecutului.

În acest sens a fost un romantic, Romanticii și-au făcut o lume a lor, s-au înconjurat cu atmosfera legendelor trecutului, au poetizat istoria, și s-au reînviat poezia, dând cuvintelor suflet și colorit. Au fost trubadurii vremurilor noastre.

Ridicaseră la principiu libertatea absolută, trăiau în boemă ca la ei acasă: nepăsători de tot ce-i înconjură. În afară de lumea lor nu exista de cât preză și mizerie. Au considerat epoca lor ca cea mai înălțată, cea mai decăzută și cea mai ingrată față de ei. N-au cunoscut bine istoria și n-au pătruns patimile eterne și aceleași ale sufletului nostru. S-au înclinat în '71, ca într-un tun de fier și griveași, ca printr-un calcidescop, tot ce trecea pe dinaintea lor, partea superficială a oamenilor, manifestările imediate, nu interiorul profund. Mizeria s-a ascunsă, pătă în inimile noastre ca un vierme ce roade, îndolă, micimea noastră față de acest univers nesfârșit, groaza de moarte, tot ce-i frământă pe cei mari ca și pe cei mici ai acestei lumi. Așa au conceput viața, un sir de străduințe și de deziluzii, toți marii cugetători și toți marii artiști. Romanticii însă s'au descris pe ei, tot ce atingea inima sensibilă a inimii lor chinată. Au fost marii artiști, dar au fost niște bolnavi. Nimic din scrierile lor, nimic din armonia ritmică — că așa clară a unui izvor — a artiștilor clasici.

Versurile lor sunt frumoase concepția admirabilă, dar vijeliile lor infernă, nemângâierea lor i-a întunecat: sânt de multe ori, greoi și confuzi. Sânt prea individualiști și egoismul lor nobil, mândria lor puternică, disprețul lor față de societatea omenească, le-a conculzionat stilul. Dar este iarăși incontestabil că au atins culmi nelănuite în poezie, au descoperit adâncimi imperceptibile ale sufletului nostru — ei se-au scos la iveală boala inimii, de care a suferit un secol. Fiecare din noi dorește libertate absolută. Dorim moartea societății în favoarea individului; dorim totul pentru noi, fără ca să luăm în seamă că trăim ca oameni într-o societate, că avem datorii, nu numai drepturi, că, bucurându-ne de roadele civilizației și a progresului, trebuie să aducem caecare jertfe pentru dănuirea acestei civilizații și a acestui progres. Cât n'ar fi dat Platon, să vadă o zi din libertatea noastră! să vadă Orații seninul orizont, fără grija zilei de mâine, grija că-ți vei pierde libertatea, familia, averea — să-ți dispară coșmarul că vei fi învins, că în afară de Mecena și de protecția lui August, poate să scrie, să fie republican, să trăiască măl departe singur și liber! Vești zice: viața unui burghez prozatic.

Avem nevoie de luptă, trebuie să cheltuiim primosul de energie ce-i avem în lucruri mari! Da. Azi tot ce naștem cu romantismul în vine. S'a dus departe fericita epocă, când organizația statului și a societății ne cereau datorii grele numai, când idealul omului politic, idealul de artă al poetului și al sculptorului, idealul de fericire al cetățeanului simplu era scrierea patriei — a micii cetăți, îngrădită de ziduri de apărare, dincolo de cari nu există de cât dușmani.

Admirabilă concepțiune a vieții, trăind în mijlocul naturii, oțelindu-se în lupta de a învinge, întărindu-se în credința dreptății idealului, a mamei sale pe pământ, a culturii sale, cetățeanul grec și roman n'aveau de visat ceva nobil pentru ei, o fericire mai înaltă de cât îndeplinirea datoriei.

Când s'au dărâmat granițele dintre națiuni, grație dezvoltării științei, când progresul a năvălit, copleșind totul, omul n'a văzut în natură și în societate decât mărimea sa, se

dezăbărase la pragul vremurilor noastre de toate așa zisele prejudecăți, și și-a luat sborul. Sufletul lui a revoluționat, s'a înălțat prea sus individualitatea lui și la fel cu îndrăznețul Icar, aripile s'au topit la căldura indolenței și a căzut rănit, bolnav la pământ. Romanticii au fost victimele științei și a ideilor lăuate de marea revoluție franceză. Dorea libertate, înălțare morală, dorea reformarea sufletului pe bazele noilor doctrine.

De aci greșelile lor și meritele lor. În poezia lirică și cea epică, unde totul se reduce la individ au fost incomparabili. În poezia socială — roman, dramă și istorie — au fost nedrepti și inegali.

Eminescu a fost un romantic prin viața și scrierile sale, a fost un boem prin temperament.

Un prieten al lui ni-l descrie: „Așa l-am cunoscut atunci, așa a rămas până în cele din urmă — momente bune; vesel și trist; comunicativ și ursuz; blând și aspru, mulțumindu-se cu nimic și nemulțumit de totul; azi de o abstinență de pustie, azi apoi lacom de plăcerile vieții; fugind de oameni și iubindu-i; nepăsător ca un bătrân stoic și iritabil ca o fată nervoasă. Căutată amestecătură! — fericită pentru artist, nenorocită pentru om!”

Rob al patimilor, cavalier fără de peșană, romanticul căută să reînvie alte timpuri — fericitele vremuri când puteai să mori pentru un ideal, pentru albeasa ta, pentru plăcerea de a fi liber, în spațiu și în timp, nelăntuit de formulele conveniențelor, gata să aplece orice cauză dreaptă, acesta-i cavalierul medieval și acesta-i romanticul.

Firi nervoase, înduioșătoare și grozave, în supărarea lor, ei au fost „copiii teribili” ai secolului trecut. Așa a fost și Eminescu, așa a visat și el.

Suferia, prin felul lui de-a fi, de tot ce-l înconjură, suferia că trupul i bolnav era ros de viermele nemilos al indolenței și al durerii fizice. Viața lui s'a stins ca o candelă, arzând conștientul său, făcând existenței pas cu pas, clișă cu clișă. A strălăgerat, consumându-se pe sine.

Te-ataunci, desigur, bicuții de boală, ducând viața grea a robilor intelectualii veșnic bolnav la pungă și bolnav la inimă, după o expresie a lui, s'a gândit să-și curme firul existenței, să se piarză în liniștea de veci a neantului, în tăcerea de veci, în împietrirea pe veci, în adormirea completă a tot ce-i om, în lăcașul eterizării simțurilor și a gândurilor — în Nirvana... Să se stingă în infinit ca un fulger ce străbate bolta întunecată a cerului.

Sufletul-i era o harpă eoliană, toate nedreptățile săvârșite, toate lacrimile vărsate îi zdrobeau inima și tănjea — tănjea mereu. Scotea strigăte de desperare de ură, de blesteme, împotriva oamenilor și a dumnezeirii. Pe urmă se liniștea! Era melancolic, duios, rezignat, ca iarăși să izbucnească și în paroxizmul patimei și al durerii să arunce în fața lumii în cuvinte de foc, nepotolita-i dezamăgire, clocotitoarea-i ură:

„Virtutea e-o nerozie! Geniul e-nerfice.”

Dela profeti încoace, rar a asvârlit, un poet mare, împotriva semnelor săi și a idolilor falși cuvinte mai fulgerătoare, mai grozave, mai înspăimântătoare și mai sfâșietoare.

Aci teribil ca un Isaia — o furtună care dărâamă totul, aci resemnat ca o mamă înălbătită de suferințe.

Nu plânge durerea altora, se plânge pe sine își revărsa chinurile dorurilor, în versuri de o frumusețe neșusă. Când se tângue, când se revoltă aci revine, aci blestemă, aci iartă.

Nicărei nu s'a descris mai bine ca în aceste rânduri:

1) În Nirvana de I. L. Caragiale.

*Jalnic ard de via, chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercule înveninat de haina-i,
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.*

*De-al meu propriu vis mistuit mă
valet.*

*Pe-al meu propriu rug mă topece
în flăcări...*

Dar narra dumnezească a sufletului n'a mai putut să reziste când a venit vijeliia, când germenul furtunii cel purta în vine din naștere, s'a prefăcut în viscol.

Se plimba, poate, gânditor, ca în totdeauna, după o zi de muncă abrutizantă, Visător, cu pasul agale, cu privirea dusă și vagă, cu gândul răăcitor și turbure, își șoptea:

*„Unde-s șirurile clare din viața-mă
să le spun!”*

Se gândi că mâine va fi ca azi, cu aceeași monotonie omorătoare, cu aceeași zădărnice; nu-l lega nimic de acest pământ, s'a simțit strein printre oameni. O, de l'ar fi iubit o ființă în clipă aceea! Dar el era un pribog, un înstreinat. Numai gâsca nimic ademenitor în fața lui: zăna fermecătoare a speranțelor sale murise de mult. Totul i se arăta, învăluit în zăbranic negru; viața și oamenii. L'a încercat dorul să iubească, dar suferise prea mult, suferia însă din cauza lui, din cauza lumii. Atunci a izbucnit în el ura, blestemul; a holbat ochii, s'a entremurat întreg, privirea i-a devenit tăioasă și turbure, energia infernă îl năpădise, îl copleșise. A început să țipe, să infrunte tot: harfa nu mai rezistase. Organele erau sfărâmate și maestrul era nebun...

ARTIȘTII NOȘTRI

D. Const. Radovic, talentatul actor care reputează cele mai mari succese la Teatrul Modern, prin frumoasele-i creațiuni.

E PRIMĂVARĂ¹⁾

*E primăvară, draga mea!
De-ata caldă strălucire
Se înfloare n'insa fire.
De tine-mă spune o rândunea
Ce gureșe pe-un plop doinește
Ș'n juru-mă tot îmi aminește
Iubirea sfântă de cândra...*

*E sărbătoare peste zări.
Când zburdă mieu în livadă,
Când jalnic vin, în cascade,
Șicade ce se duc spre mări...
Nu simți atunci acea mbătare
Când dulcea dragoste răsare?
N'ar vrea să mergi în depărtări?*

*Tălângi, prin văz răsună, curg:
Străbat în suflet ca parfumul...
Nu simți atunci ceva din fumul
Tâmbăci arse n'tru'un amurg?
Nu simți din aburii ce lasă
Pământul ud, un dor, mireasă
Să-mi fi prin anii ce se scurg?*

*Seninul azi e-așa de clar!
Pământul ia în brațe cerul.
E ceasul sfânt, ghicești misterul
Pornirilor ce n'noi tresar...
Coprins de-o patimă păgână
Te cere sufletu-mă stăpână...
O, blândă vin la pieptu-mă iar!*

I. Foti

Din volumul „Pastorale”, care va apărea în curând!

Intr'o noapte de toamnă

de Mircea Dem. Rădulescu

Phletisit de monotonia orașului, plin de sgomot, cu restaurantele și cafenelele tixite de lume, mă plimbam la voia întâmplării pe străzile doborâte de tristețea primului fior de toamnă.

Și în nopțile acestea când zălărnica vieții capătă proporții uriașe, singurul colț care poate să-ți mai aline durerile ce-ți copleșesc sufletul, este taverna plină de cântec, de fard și de cicoet de pahare.

Eram gata să intru pe ușa unui astfel de local și rămăsei o clipă să privesc o birje încărcată de cuțere și geamantane, care tocmai pornea ducând două din femeile care își isprăviseră angajamentul.

Nu știu dacă le cunoșteam. Deate le văzusem în altă seară, când aplec simțământ mă mâna imperios, poate le priveam în dansurile lor răsăditoare de simțuri, poate îmi legănasem „splenu” cu romanțele lor aduse aici din cine știe ce colț al cartierului din Montmartre, poate.

Și e tristete covârșitoare mă cuprinsese dintr'odată pentru aceste ființe ce trăiesc din țară în țară, din oraș în oraș, din tavernă în tavernă, vânzând consumatorilor balsamuri neci înfar plătite și fără să vrea început să mă gândesc, adevărul din frânturile amintirilor și din experiența mea de boem, la aceste ființe desprețuite de societatea morală a burghezilor noștri.

Unde porneau din nou? Ce nădejdi răsăreau în sufletele lor, spre care Rusia plină de aur se duceau să-și asigure o existență mai fericită?

Sânșeam acum o adâncă compătimire pentru aceste ființe prigonite, desorețuite și batjocorite de oamzai, de burghezii care veneau în fiecare seară, ca niște bestii cu ochii roșii de flăcări și care le considerau numai din punct de vedere animalic.

O! „les petites femmes” care câmpieau atât de duios și a căror romantism o fredonam altă dată și mlatăsele dansatoare cu rochii de zor de favalte, câți dintre noi care s'ar cunoscut, a putut afla, că sub rochiile voastre confecționate înadins pentru ispitierea simțurilor, bate poate o inimă plină de candoare și un suflet capală de sentimente înalte?

Câți dintre noi s'au întreat dacă și voi n'arți preferi o altă viață, demnă de societatea morală în care trăim, și câți dintre noi a căutat să pătrundă în viața voastră intimă.

Voi porniți din nou acum, vagoanele funebre ale expresului vă vor duce cine știe în ce colț al pământului să duceți pretutindenți veselie, cântecul și desfătarea, voi, cele mai nefericite făpturi.

Săbile varieteurilor vor răsuna din nou de glasurile voastre, gesturile voastre vor aprinde alți ochi de fiară, și de acolo veți pleca apoi și mai departe, cine știe unde.

Iar se va găsi câte un Dumas care să vă rehabiliteze în ochii lumii și rar se va găsi un suflet care să vă înțeleagă.

Și la urma urmei ce vă pasă... Totul în lume e trecător și totul se transformă.

Fără să știți în sufletele voastre cântă filozofia epicuriană, cântă beția voluptăților infinite și trupul vostru veșnic va striga către oameni:

— Veniți! Viața e scurtă și numai plăcerea are sens!

Și în noaptea rece de toamnă, trăsura se pierde în umbră, ducând prin labirintul străzilor rău luminate, pe cele două femei, care înfășurate în blănuri, arătau din fugă trecătorilor grăbiți narțofii mici și ciorapul fin de mătase.

Epigrame

Unui conferențiar sec
Păgânul de știință
Că pot și conferințe
De asemenea natură,
Eu unul cred, amice,
Că le întrebându-ți
Că mijloc de tortură.

Unui prețios prozator
Pentru că ai scris și tu proză
Te socotesc om de valoare,
Și înțelept ca un Licurg,
Făcând ca și măcelarul
Care tăind și el carne
Își dă aer de hirurg.

Unui darvinist
Din monștrii sustii, amice,
Că te tragi și tu în fire,—
Pe când noi credem din contra
Că se trag ele din tine.

Unui oare care...
Am trecut pe lângă tine
Și tu, spatele întorcând,
Mă făcui să-mă zic în gând:
Orî și cine
Își arată cu onoare
Partea care o știe bine
Că îi e mână de caboare.

Unui beliv
Când e vorba de științe,
Artă și literatură
Ah, aș vrea să am talentul
Ce l ai tu ta... băutură.

Hri. Sant.

Principele Gheorghe al Greciei și Principesa Elisabeta pe lacul Cișmigiu

Norocul haimanalei

de V. DEMETRIUS

Haimanaua, ghemuită într'un colț al odăii, dormea cu capul pe genunchi. Deși dormea, tremura tot, și-ai fi putut crede că își strânge cu toată puterea lui genunchii, ca să nu-i cadă capul de pe ei. Afară geruia, și'n odaia aceea a comisariatului nu se gândise nimeni să lăcățosească, pentru un neînțeles de pungaș. Vagabondul fusese luat de pe stradă și băgat în arest, pentru că nu știuse ce să răspundă gardistului, care-i întrebase ce rost are, pe când el se holba la o vitrină de plăpumar.

Golanul, flăcău cam de opt spre zece, donă-zeci de ani, tremurând așa, scribit în paltonul lui, tocmai visa că se afla într-o ceată de copii și că se repezea și el pe ghiată, în rând cu ei, când ușa arestului se deschise și subcomisarul strigă tare la el:

— Scoală de-acolo, mă! N'auzi, mă! Cărbănește-te.

Haimanaua se trezi, înțelese că era liber să plece, și că dacă nu se urnește mai repede, o să fie izgonit cu sula. Se ridică în picioare, se întinse și eși în sală, în lumină. Trebuia să-și ducă mâna la ochi, să stea o clipă loculul, ca să privească printre gene câtva lumina lămpii. Doi bărbați și o femeie se îmbulzeau pe sală, dusi dela spate de un gardist, îndrumați către arest.

El căuta să se îndrepte către eșire, când dădu cu ochii peste o jumătate de jimbă rumenă, așezată între trei pachetele mici, pe un serin, în vestibul. Se gândi pe dată că putea să le șterpelească fără nicio primejdie, că subcomisarul și gardistul erau în odaia părăsită de el și că, afară nu avea cine să-l întâmpine. Luă repede bucata de jimbă și unul din pachete și eși în stradă. După ce coti câteva ulițe doșnice, cu pași mari și înfi, își înceteni mersul.

Vagabondul era tare flămând. Fusese închis după nămezi, abia îmbucase mai nimic, iar seara, la secție, nu i se dase nici barem măsline și pâine, ca de obicei. Fusese lăsat să rabde, și-acum întâmplarea îl sătura și-l răzlamă. Vesel, își privi la lumina unui felmar, jumătatea de

jimbă: era albă și pufoasă. Așa neam ales de pâine numai odată mai mâncase, la praznicul unui general. Bucuria lui, caldă, micșora gerul. În pachetel era lacherdă.

Golanul își căscă buzunarul stâng al paltonului și-și îndesă în el jimbă lungă. Cu mâna dreaptă rupea câte o bucată de jimbă, în stânga ținea peștele. Mergând încet, cotind prin străzi lătrănice, mânca mereu, își sătura mulțumit foamea. Când se iveau câte cineva în calea lui, mergea încovoiat, ca să-și ascundă merindele.

Dar n'apucase calicul să se sature și simți nevoia apei. Seta i se părea lucru de-a doua mână, de-aceia se îndopă bine, fără grije. Ca în totdeauna, făcu ceia ce-i stătu la îndemână să facă.

Se săturase. Îi mai rămăseseră și jimbă și pește. Le păstra pentru a doua zi. Cunoștea bine Bucureștii, și se îndreptă către o fântână publică. Cîșmeaua care umplea ziua, prin trei țevi, sacalele goale, era închisă. Flăcăul își simți gura argăsită de sare. Căută să-și aducă aminte unde s'ar putea adăpa. Fiind trecut de miezul nopții și în zi de lucru, toate prăvăliile, chiar cărciumile și cafenelele erau zăvorite. În mahalaua tihnă prin care hoinărea.

Setea creștea, îi uscăse gura, limba i se făcuse scoartă iar buzele lui parcă i-ar fi fost frecate cu ardere. Intră în toate curțile, ale căror porți erau date în lături, nădăjduind să găsească vre-o fântână. Găsi însă numai cîșmele închise. Scoase o bucată de miez din colțul de jimbă ce și-l păstrase, și-l plimbă prin geră. Pâinea, care cu un

ceas mai înainte i se păruse gustosă, acum o plimba cu limba prin gură ca pe un cocoloș de vată.

În sfârșit, zări o lumină de mangan, într-o covrigărie. Cloacăni ușor în fereastra ușii. Nici un răspuns. Eătu mai tare, de geaba. Nu îndrăzni să mai bată, pentru că n'avea nici un cinci parale pentru covrigi. Star fi adăpat cu zăpadă, cu ghiată, dar, deși era iarnă, omăt și țurțuri nu se aflau.

...Adevărat că n'am băut de mult apă! își zise el. Nici n'aveam după ce. În gură barem știu ce se petrece, glumi el, trist, dar în burtă ce s'o fi petrecând. Ori îmi tăbăcește, ori îmi arde matele!

Îi era gura uscată, ca de arșiță cumplită. Toate cele trebuitoare omului, le prețuia calicul, numai apa o disprețuise totdeauna. Pentru mincare, pentru adăpost, haine, pentru dragoste chiar îi trebuiau străduințe, îndura necazurii, pe când apa o afla pe toate potecile. El o vedea căzând cu nemiluita din cer, mergând pe pământ: garle, căzând iarna gata să acopere lumea. Apa, gerul și vântul erau vrăjmașii lui cei mai răi. Omul n'avea locuință statornică; pentru ea să doarmă se strecura în case părăsite, în magazii, în butoaie. Vagabondul o bea de nevoie, nepunându-se înfrupta cu băuturile cărciumilor.

Flăcăul dela o vreme se simți și ostenit și înghețat de frig. Totuși ținea gura căscată, ca să i-o unzească aerul rece. Seta îl chinuia nemilos. Își simțea limba friptă și crăpată, gura strânsă de uscăciune, iar buzele ca de jeratic. Se gândi că la o secție, după ce s'ar povesti fapta, ar fi bătut, închis într-o oclă, poate caldă și... i s'ar da o cană cu apă! Secția el o știa unde se afla, în mahalaua aceea, și nici nu era departe. Mai făcu însă o încercare: bătu în fereastra unei case mărunte și vechi!

— Cine-i acolo? i se răspunde.

— Om bun, ascultă!... zise el.

— Ce vrei?

Un strop de apă!

— Du-te la dracul, pungașule!

Omul din casă era supărat că ru-

sese deșteptat din somn și-l injură, crezându-l vre-un hot.

Ce era să facă? S'apuce să istorisească aceluia, la fereastra în drum, că a mâncat lacherdă și n'a băut apă? Îi injură și el și pleacă, părându-i rău după câțiva pași că n'arvasese destul curaj să spargă geamul. Se îndreptă către secție.

Când coti drumul, tocmai se lumina o frăsura din fața comisariatului. Îi era frig și înăci. Din setea frigului, somnului, toate trei și le putea petoli în schimbul unei bătaii. Dădu câteva țăreoale prin fața comisariatului, cu limba seacă afară, mereu trecându-și-o pe buze să se ude răceala nopții învăpăiată și covite; își făcu câteva cruci și intră.

În sală și la domnul comisar era lumină. Când intră în sală, un gardist care ațipise șezând pe o bancă, cu mâinile vârate în mâneca celeilalte, se trezi și holbă ochii somnoroși la el.

— Ce este?

— Don sergent, aici e domnul comisar?

— Ce poțtești?

— Am să-i spun ceva... Sunt vinovat...

Sergentul se sculase în picioare, întunecat.

— Așa? Atunci bine.

— N'ai o cană cu apă la îndemână? Mi-e tare sete...

— Hai întâi la domnul comisar, să-i mărturisești...

Ca și cum i-ar fi fost teamă că fuge, sergentul îl luă cu putere de braț și deschise ușa comisariatului. Intră, salutând militarmente cu palma, trăgând după el pe haimana.

— Trăiți, don comisar, individul ăsta zice că-i vinovat... a venit singur.

Comisarul măsură omul din creștet în tălpi, îl văzu jerpelit, suferind și-l întrebă răstit:

— Ce-ai comis? spune!

— Spun. Să-mi dea o cană cu apă să trăiți! Mi s'a bășicat limba în gură, îmi arde... Spun...

— Gardist, dă-i repede. Pe semne că-i otrăvit.

Gardistul tresări ca un vinovat. a-

No. 13

CHARLES BAUDELAIRE 1)

EX-LIBRIS

CLIPA ALEASA

ducându-și aminte că flăcăul îi ceruse apă.

Comisarul tăcea și-l privea. În sfârșit, sergentul aduse o cană mare cu apă. Vagabondul o luă cu amândouă mâzile și o bău până în fund. Un suspin larg îi scăpă din piept și ochii îi se înroșiră. După ce-și învărti limba în gură de mai multe ori, începu:

— Domnule comisar, azi, adică ieri pentru că văd că se face ziua, am fost arestat și dus la secția optzeci și șase, pentru că umblam gură-cască pe drum. Am fost ținut la arest până noaptea târziu. Noaptea mă trezește din somn domnul subcomisar și-mi poruncește să părăsesc arestul. Băgați pe alții în locul meu, pe semne pungăși, hoți, mai știți eu? Trebuie să vă spun, domnule comisar, că nu-mi dăduseră nimic de mâncare scara, așa că imi era foame al dracului. Când să ies pe ușa secției, văd pe o masă o jumătate de jimbă și trei pachetele. Nu mă vedea nimeni. Umflu jimbă și un pachet și spăl puțină.

— Și-ți pare rău de fapta ta! zise comisarul. Cu toate astea...

Maî ales după câte am suferit! Ascultați domnule comisar. În pachet era lăcherdă, știți dumneavoastră, un neam de pește mai sărat ca pstrana. După ce am mâncat-o, după ce n'am săturat și mă credeam norocos, mă apucă o sete, o sete groznică! Am intrat prin curți, am bătuț pe la ferestre, n'am găsit și n'a vrut nimeni să-mi dea o picătură de apă.

Comisarul râdea cu hohot; gardistul nici el nu se putea stăpâni să nu râdă.

Domnule comisar, să-nu mai dea o cană cu apă, mor!

— Adu-ți gardist, porunci comisarul înveselit. Cum era subcomisarul?

— Gros și scurt, cu sprâncepțe stufcose.

Comisarul râdea cu toată multă goită, vagabondul bea lacom.

— Da, subcomisarul Popescu. L'au lasat flămând ticălosule! Pe amândoi va luat dracul! pe amândoi va cănănit, pe unul cu foamea pe celălalt cu setea. Tu ai mâncat pentru el și el o fi băut pentru tine! Dracul va luat!

Comisarul se svârcolea pe scaun râzând.

— Și aici dece ai venit, întrebă el, cu lăcrămîi în ochi de răs.

— Ca să beau apă, domnule comisar! Dacă nu se îndura nimeni?

Comisarul râdea să se îmbolnăvească.

— Nu-l mai da apă sergent; dă-l afară! Nu-l închide, lasă-l și-a luat pedepșa! ha, ha, pungașul.

De câte ori se schimbă comandantii de pe vapoare, rar să se întâmple câte unul ca să lase lucrurile așa cum le-a găsit.

Odată un comandant fiind mutat pe un vapor mai mare, după ce prefăcu totul și distruse obiceiurile rămase la bord de la predecesorul său, se lovi cu nasul de doctor.

Pe de o parte fiind convins în păreriile sale că medicul în timpul marșului nu face altceva de cât mobilă în salonul de dame iar prin porturi pe ciceronele, cu alte cuvinte că prezența lui nu e indispensabilă la vapor, pe de altă parte voind să pozeze cum că se ocupă, lucră mare, de interesele societății, a făcut un raport prin care cerea înlocuirea medicului cu o ladă-farmacie și cu o listă recapitulativă pe care să se specifice la ce anume boală să se aplice cură doctoric din borcanele numerotate s. ex. No. 1: influență, No. 2: scabie; Nr. 3: nevralgia, etc.

Înaltul consiliu de control și administrație al societății căreia aparținea vaporul în chestiune, într-o ședință plenară, având în vedere economia ce se făcea prin suprimarea postului de medic și în considerarea eludarea deranjului ce i se făcea cu rezolvarea a diferite reclamațiuni relative la dăerți și acțiuni luate de pe la agenții, a aprobat în unanimitate cererea bravului comandant.

Vre-o patru-cinci luni după suprimarea doctorului, serviciul la vapor mergea strună, comandantul era mângulit de propunerea sa, iar casierii de pe la agenții încântați că au scăpat de grija reținerilor.

De câte ori se îmbolnăvea câte un om din echipaj, comandantul îl întreba ce-l doare, căuta pe listă și apoi din borcanul cu numărul corespunzător boalei indicate îi dădea să bea doctoria.

Într-o zi îmbolnăvinduse un marinar, după ce i s'au dat medicamentele respective, a fost scutit de serviciu și trimis să se culce. Pe seară însă nostromul vaporului raportă oficerului de quart că suferindul murise.

Cu toate formalitățile și ceremoniile bordului s'a făcut înmormântarea pe vapor însă comandantul n'a uitat să menționeze în actul de deces cum că și-a dat toate silințele să-și însănătoșească marinarul, ba a făcut chiar mai mult, neavând medicamente de oarece acelea de la Nr. 13 care se potriveau boalei, se isprăviseră, a anestecat de la Nr. 7 și de la Nr. 6 ca să facă 13.

În urma acestei justificări, comandantul a fost propus pentru decorație și avansat în salariu.

C. Tonogaro

Ilustrația noastră colorată

Un episod din timpul campaniei

În „Universul” s'a publicat acum câteva zile un episod din timpul campaniei noastre în Bulgaria, relevându-se curajul cu care sublocotenentul Pântea, din reg. 6 Mihal Viteazul, s'a oferit să facă de gardă la Cervenioreg, un adevărat focar de holeră.

Ilustrația noastră reprezintă momentul când sublocotenentul Pântea, întorcându-se teafăr din Cervenioreg, defilează cu oamenii săi pe dinaintea întregului regiment care îi dă onorurile.

Omul când e în focul inspirației poate că e nefericit, dar e fericit artistul!

Ard de dorul de a zugrăvi pe accia care mi-a apărut atât de rar și care a dispărut tot așa de repede ca și un peisaj frumos și de neuitat în urma călătorului cufundat în noapte. Ce mult a trecut de atunci de când a dispărut.

Era frumoasă, mai mult decât frumoasă; era uimitoare. Când o priveai negrul te izbea; și tot ce-ți inspira era noptatic și adânc. Ochii ei erau două peștri în care schintea nededusit misterul, privirea ei lumina ca fulgerul: era o explozie în întunecimii.

Aș asemăna-o cu un soare negru, dacă s'ar putea închipui un astru negru răspândind lumină și fericire. Dar ea te făcea mai ales să te gândești la lună, care fără îndoială c'a ales-o prin nestrămutata ei înrăurire; dar nu luna albă a idilelor care seamănă cu o mireasă nepăsătoare, ci luna sinistru și amelițoare, animată pe bolta unei nopți furtunoase și legănată puternic de norii cari aleargă; nu luna senină și tainică mângâind somnul oamenilor nevinovați, ci luna smulsă din cer, învinsă și răzvrătită, pe care vrăjitoarele thesalienice o silcau fără milă să joace pe iarba îngrozită!

Sub fruntea ei mică era ascunsă o voință nestrămutată și un dor nemărginit de pradă. Totuși, în josul acestei figurii tulburătoare, undenările înfiorate aspirau necunoscutul și imposibilul, izbucnia în răs, cu o grație de nespus, o gură mare, roșie, albă și desfătătoare, care te făcea să te gândești la minunea unei splendide flori ce-a înflorit într'un pământ vulcanic.

Sunt unele femei pe cari ai dori să le învingi și să-ți faci din ele jocul plăcerii; dar aceasta te robia înfrântă în cât ai fi dorit să te stingi clipă cu clipă sub privirile ei.

STREINUL

Streinile, pe cine iubești mai mult, răspunde-mi: pe tatăl, pe mama, pe sora sau pe fratele tău?

— N'am nici tată, nici mamă, nici soră, nici frate.

— Atunci poate-ți iubești prietenii?

— Rostești un cuvânt al cărui înțeles mi-a rămas până astăzi necunoscut.

— Fără îndoială atunci îți iubești țara?

— Nici n'am auzit de ea.

— Poate iubești frumusețea?

— Aș iubi-o cu dragă inimă, dacă ar fi nemuritoare.

— Poate aurul?

— Îl urăsc precum tu urăști pe Dumnezeu.

— Ei bine, atunci ce iubești, streinule ciudat?

— Îmi plac norii... norii care pribelesc pe cer... minunații nori!

Trad. de Al. T. Stamatiad

O TRAGEDIE CEREASCĂ

POVEȘTE ASTRONOMICĂ

DE

VICTOR ANESTIN

Un volum cu copertă în trei culori, preț 1 leu. Pentru provincie se va adăuga 30 bani. Cererile se vor adresa d-lui Traian Dumitrescu, cașierul ziarului „Universul”, str. Brezoianu 11.

1) Din volumul de traduceri apărut în Biblioteca „Luceafărul”

POVEȘTEA UNEI ODAL, de Caton Theodorian. Editura „Flacăra”.

Era o vreme când duceam lipsă de scriitori; azi, motivele sunt multe și unele foarte curioase, scriitorii sunt nenumărați. La 10 bucureșteni cei puțin, unul e scriitor. Cum e natural, cei mai mulți sunt scriitori în înțelesul că scriu pe hârtie și atâta tot. E greu însă să-i deosebești de adevărații scriitori, de oarece le imprimată acestora totul, afară de talent. Din fericire, azi nu sunt nevoiți să stea la îndoială. Numele d-lui Caton Theodorian este destul de cunoscut și e o garanție, că voiți putea să citesc volumul în întregime, ba încă folosind. Cum nu sunt un critic serios, ci un cititor care-și publică impresiunile asupra cărților ce le citește, imi ia libertatea să spun, tot ceia ce gândesc, fără să am mereu în față pe acel A sever al Arlet. D. Caton Theodorian știe să atragă pe cititor tocmai prin faptul, că nu întrebuințează nici un meșteșug al-tul, de cât talentul de a povesti. E un bun povestitor. Dacă une ori povestea e simplă, foarte simplă, apoi aceasta nu însemnează că e cea mai slabă, din centra. Așa, în „Pe unghiul victoriei” e adorabilă acea frică a bătrânilor de a afla de moartea celor de o vârstă cu ei. „A murit un copil”, îi se spune, când clopotele poartă a moarte. Și meșteșugul respira ușurați. Un copil mai mult sau mai puțin! Tot așa e și schita intitulată „Numai de milă” și altele.

D. Caton Theodorian povestesc scene ducioase și scene vesele și a prinsă de pe natura povestea de „Meșterul de chipuri”. Schițează apoi foarte frumos tipuri ca „Mureșean”, „Mama Păuța”. Tipul lui Spilcescu îl cunosc binești ziaristii în câteva ediții și bine a făcut d. Theodorian că l'a descris, căci mulți dintre aceștia își vor aduce aminte de propriile lor pătani.

Prima năvelă „Povestea unei odali” e cea mai bine scrisă, se cunoaște preferința pe care i-a dat-o autorul, nu numai după lungimea ei și după faptul că deschide volumul, dar după modul cum a căutat să pună mai multă artă cu deosebire în o tragedie întâmplată de demult, povestită de o babă și ascultată de un copil. Nu, cu unul nu prefer povestea aceasta. Aflu prea multe amănunte tragice în câteva clipe numai și nu am timp să le pricep bine pe toate. Prefer schițele simple, prefer pe bătrânele pe cari știe d-sa să le descrie așa de frumos, cu fabelurile lor, cu caracterul lor de copii bătrâni, cu manierele lor demodate. Și tipuri bine descrise găsești în ficcare năvelă. E poate vina mea că nu-mi plac povestirile romantice, și poate că tocmai „Povestea unei odali” să placă celor mai mulți. Cititorii sunt așa de curioși! De sigur sunt cu vinovat. Așa de pildă, auzind faimoasa „La icoană” mă aleg totdeauna cu durere de cap, iar nenumărați entusiaști aplaudă și cu mâinile și cu picioarele.

Nu știu, dacă fac aceasta din nerovitate acumulată timp de zece minute, sau de entusiasm și de accia am pus totul pe socoteala entusiasmului ceiace mi-e cu totul defavorabil.

Afară de prima năvelă — și presimt că ea e favorita autorului. — volumul d-lui Caton Theodorian răsar de-asupra nenumăratelor volume, cari nu știu unde își găsească cititorii. De accia și am îndrăzneala să o recomand celor cărora le este frică să mai cumpere un nou volum de năvele.

Albert.

Violonchistul Gh. Georgescu care acum câteva zile a dat la Berlin un concert repurtând un strălucit succes.

Profesorul Gütenbock a oferit un lanchet în cinstea valorosului artist român.

Carmen Sylva

NOTE BIOGRAFICE

de V. Mestugean

— Urmare —

Una din lucrările cele mai de seamă ale Carmen Sylvei, lucrare plină de poezie măreață și de imaginație vie sunt *Poveștile Peșului*.

Citind aceste minunate legende simți răcoarea munților și auzi murmurul pârâului ce curge în taina pădurilor. *Poveștile Peșului* te transportă într-o altă lume, lume feerică plină de zâne, de păstori solitari în creeri munților și de fecioare ce se transformă în cascade spumegoașe.

Carmen Sylva a excelsat mai ales în povestirea legendelor pe care le-a cultivat încă de la primele-i încercări literare în acea vale a Rîmului plină de atâtea amintiri legendare.

La Sinaia, în mijlocul falnicilor Carpați, Carmen Sylva a găsit mediul cel mai potrivit spre a continua șirul povestirilor sale și, rătăcind prin munții și pădurile din jurul castelului ei, a găsit izvoare nescacate de frumoase inspirații.

Dar iată cum Carmen Sylva descrie *Peșul*.

„E un minunat voinic Peș, cu părul creț și cu adânci ochi albaștri, și e atât de voios și de puternic, fiindcă s'a născut în adâncimile unui munte uriaș. Se zice că vine dintr'un lac năprasnic, ascuns în fundul pământului și în care locuiesc zânele apelor. Și dacă sfăi mult lângă Peș, așa de mult cât să uiți lumea, auzi cu totul deslușit cântecile zânelor.

Chiar se ivește din când în când, câte o zână, care, pe o frunză mare și lată dealungul Peșului la vale, alunecă din treaptă în treaptă peste cascadele apei și privește cu ochi voioși în lume. Dar nu poate să o vadă decât acela care s'a născut pe la țară și n'a avut niciodată vreun cuget rău în sufletul lui.“

Furnica e una din poveștile cele mai frumoase ale *Peșului*. E legenda muntelui cu același nume ce se ridică la Sinaia.

Știi de unde muntele își ia numele de Furnica? Pentru că era odată o fată frumoasă, Viorica, care, rămasă orfană, a devenit regina unei colonii de furnici.

„Intr'o zi Viorica seșea pe pragul ușii și se uita cu întristare la lume. Deodată văzu mișcându-se spre dânsa pe pământ ceva lung și negru și iată că acest șir lung și nesfârșit erau furnici. Nu putea rămieni vedea de unde veneau ele, căci nu se mai putea descoperi capătul cetei, care necentenit se mișca. Acum însă ele se opriră și formară în jurul Vioricai un cerc mare. Unele dintre furnici eșiră înaintate și ziseră: „Noi te cunoaștem bine, Viorico, și adesea am admirat hărnicia ta care se potrivește cu a noastră și care, rare ori, se află pe la oameni. Noi mai știm că ești singură pe lume. De aceea, te rugăm: Vino și fă-te regina noastră. **Ti-am clădit un palat mai frumos și mai mare decât cea mai mare casă ce ai văzut vreodată. Numai un lucru** trebuie să ne promiți, că nu te vei mai întoarce priete oamenilor, ci că vei rămâne la noi, cât vei trăi.“

Viorica primi și-și luă reședința în minunatul palat clădit de furnici.

Camerele palatului erau cu mare măiestrie împodobite cu foi de flori, pironite pe pereți cu frunzele ascuțite ale brazilor. Podeala sălilor era de foi de mac, ușile de foi de roze, tavanul camerei ei era făcut din foi de crin, întinse ca cort. Și locuința aceasta ascunsă în pântecul muntelui era păzită cu îndârjire de furnici.

Viorica era fericită și atât de frumoasă în cât stelele, văzând-o, ar fi picat din cer. Părul ei de aur cădea în valuri până la călcăi.

Intr'o bună zi însă, dragostea i se înfățișă sub forma unui fiu de împărat și puse stăpânire pe inima Vioricai. Din acel moment ea își pierdu liniștea sufletească. Furnicile, prinzând de veste, o închiseră în palatul ei și astupară toate eșirile. Vioricai îi fu peste putință de a mai vedea lumina zilei. În zadar încerca ea să-și deschidă un drum cu degetele-i gingașe; cecace lucra ea și da în lături se umplea la loc cu aceiași iuteală.

Furnicile îi aduseră flori frumoase, nectar și picături de rouă ca să-și aline setea, dar nu voiau să audă de plecarea reginei lor. Vaiețele ei rămaseră astfel neascultate. Ba chiar, de teamă ca ele să nu pătrundă în afară, furnicile se hotărâră să ridice clădirea lor și mai sus decât Vârful cu Dor și deteră muntelui denumirea de Furnica. Feciorul de împărat de mult nu mai dă ocol prin prejurul muntelui; dar în nopți liniștite se aud suspinele Vioricai.“

Câteva rînduri din legenda Jepilor, cei doi colți uriași din grupa Bucegilor, printre cari se aruncă la vale, în cascade, *Urlătoarea*, croindu-și drumul până la Prahova:

Ei bine, cei doi Jepi fuseseră în timpurile străvechi doi frați gemeni, Andrei și Mirea, ambii de o rară frumusețe.

Intr'una din zile, frații eșiră amândouă la vânătoare și pe când erau în goana unui urs uriaș dealungul unei stânci prăpăstioase, întâlniră o fată minunată de frumoasă ce le eși în cale dintr'un deșis. Ea era în vestmânt scurt, cu opine și căciulă de mîel alb de sub care eșeau îndărătnice bogatele plete de păr negru. Avea ochii verzi bătând în aur, iar sprincenele îi erau negre și frumos arcuite. De pe umeri îi atârna o șubă de păr de capră, moale ca mătasea și albă ca zăpada, iar în mână avea un cuțit alb, lat, întocmai ca al lui Andrei, cu care așteptase pe urs, stînd țepănă.

Ambii frați se îndrăgostiră de Rolanda — așa se numea fata — care, la rîndul ei se simți cuprinsă de o adîncă iubire pentru Andrei și Mirea.

Se duseră tus trei împreună cu Ruxana, mama băieților, până la marginea unei prăpăstii fioroase. Aci ea se opri și îngemăna înaintea Ruxanei.

— Maică, zise ea, dă-mi binecuvîntarea ta. Jupănița Ruxana își puse mâinile cuprinse de tremurare pe frumosul cap cu pletele crețe.

— Iar acum, continuă Rolanda, acum ascultați-mă. Vă iubesc pe amândoi, vă iubesc așa de nemărginit ca pe mine însămi, mai mult decât viața mea; de aceea nu pot să mă dau nici unuia din voi; acela însă care mă va scoate din această prăpastie, acela să-mi fie bărbat!“

Maî înainte de a-și fi întins vreunul mîna, ea se avîntă ca o pasăre în zbor peste marginea stîncii, în adîncimea fără fund. Dar, o minune! În căderea-i, ea se prefăcu într'o cascadă spumegoașă, ce burează strălucind în aer ca un văl de mireasă. Cei doi frați voriră să se arunce după dânsa, dar nu putură, căci picioarele lor se prefăcură în stînci, brațele lor tot în stînci, inimile lor în piatră, și astfel rămaseră, înălțându-se spre cer.

Iar mama nenorocită ridică brațele în sus și strigă: „Ești singură să mai trăiești? Doamne, nu ai tu îndurare!“

Căzu la pământ cu brațele deschise, cuprinzând cu ele pe copiii ei. Și iată, cum zăcea astfel, se prefăcu în mușchii des și moale, care încetul cu încetul se întinse și acoperi cele două stînci până la mijlocul lor.

Astfel stă ei și acum și vor sta în veac: *Urlătoarea sîbatică* și albă ca o mireasă, feciorii gata de jertfă, cei doi Jepi, și mama lor dînoasă și plină de credință.

Și tot atât de minunate sunt și celelalte capitole din *Poveștile Peșului* ca: *Piatră-Arsă*, *Caraimanul*, *Peștera Iaconitei*, *Omul*, *Valea Cerbului*, etc.

Bucățile din *De prin vecuri* sunt, de asemenea, de cel mai viu interes și se pot citi cu mare plăcere. Sunt unele pline de imagini vii, descrieri puternice și sunt cari înduioșează până la lacrimi. În această lucrare a sa, Carmen Sylva, redă fără nici o sforțare și prin simpla narațiune a faptelor o idee precisă despre cruzimile cu cari oamenii se purtau odinioară între ei și de moravurile din alte vremuri.

Fiica lui Decebal este una din capitolele cele mai reușite din *De prin vecuri*. În acest capitol Carmen Sylva descrie momentul tragic al ocupării Sarmisage-tuzei de către Traian.

Andrada e fiica lui Decebal. E o eroină și, în același timp, e frumoasă ca un înger.

Orașul e luat grație trădării lui Bichlis care iubeste pe Fausta, selava romană. Totul e în flacări. În momentul suprem, Andrada, după ce oferă tatălui său, Decebal, cupa cu otravă, ucide pe Fausta, apoi își înfige pumnalul în piept spre a nu cădea de vie în mâinile romanilor.

Când Traian intră în cetate găsește pe Andrada rezemată de o stîncă. Sângele îi curge șiroii din rană. Totuși ea calcă cu piciorul pe trădătorul ca și cum ar fi călcat un șarpe.

Traian îi zice:

— Trăești tu, cea mai încântătoare dintre femei, fiica lui Decebal, trăești?... Ești a mea, fată mărinimoasă, pe care vreau s'o iubesc, ca pe însăși viața mea!

— Da, eu sunt Andrada fiica lui Decebal, și tu ești un mare viteaz, dar eu nu trebuie să te iubesc!

Zicînd aceste vorbe scoase pumnalul din piept și lăsă sângele să-i curgă. Pe urmă închise ochii și începu să abenească încet în jos lângă stîncă. Traian o primi în brațele sale, îi simți buzele galbene, și o lacrimă căzu din ochii lui pe fruntea ei cea albă. Pe urmă o puse încetisor jos și intră în peșteră unde stăteau vitejii, rezemați de arme, muți, în cerc, și-l priveau cu ochii mari. Niciunul nu mișca.

— Decebal! strigă Traian. Decebal, viteaz puternic, fiu prietenul meu. Vreau

să plâng împreună cu tine pe copila ta, pe încântătoarea ta fiică!

Nici un răspuns.

— Sunt morți, zise Bicilis, Andrada le-a pregătit băutura pentru somnul de veci."

Tot atât de mișcătoare este și descrierea decapitărei la Constantinopol a lui Constantin Brâncoveanu și fiilor săi.

Tragica scenă e așa de bine redată în cât cititorul vede cu ochii sufletești groaznicul tablou format din Sultanul nemilos care indeamnă pe Domnul român să-și lepede credința, din călăii gata să se arunce asupra celor osândiți și atitudinea demnă, resemnată și eroică a acestora.

Brâncoveanu vede căzând capetele feciorilor săi. Nu șovăește însă nici o clipă rămânând neclintit în credința-i strămoșască.

N'are decât o vorbă:

— Facă-se voia Domnului!

Se aude vocea ultimului copil:

— Eu mor bucuros, tată. Sunt mic întru adevăr, dar sunt din neamul tău.

Bătrânul ajunsese la limita puterilor sale. Căzu în genuchii și sărută și mângăie cadavrele copiilor săi, chemându-i dragăstos pe nume. Apoi, înainte de a se preda călăilor, adresă cu glas puternic următorul blestem:

— Mi-ați omorât, păgânilor, patru feciori. Dumnezeu să vă prăpădească iarăși și iarăși! Să vă stingă de pe fata pământului, cum se risipesc norii în fata vântului! Loc să n'aveți unde să fiți îngropați, nici copii să n'aveți să puteți mângăia. Fără odihnă și fără pace să fiți în veci!... Așa să n'audă Domnul!

Atunci Sultanul și oamenii lui se mârșăriră. Rupseră în bucăți vestmintele cele bogate după corpul bătrânului Domn, și începură să-i jupească pielea de pe corp. Nici un tipăt, nici un vaet nu iesi din gura lui în timpul acestui chin îngrozitor. În sfârșit, își isprăviră opera, umplură pielea cu paie, o puseră într-o suțită, și o tavăliră prin noroi, strigând:

— Ohiaur, câine de creștin! Iți cunoști tu mila?

Atunci Brâncoveanu măi ridică încă odată vocea și zise:

— Carnea mea puteți s-o sfâșiați în bucăți, dar totuși Constantin Brâncoveanu moare ca creștin credincios, părăsit de toți, dar odihnindu-se întru Domnul!

Și zicând aceste cuvinte, eroul își dete sufletul."

Să continuăm a spicui, la întâmplare, din frumoasele lucrări ale Carmen Sylvei.

Iată o cânticică care poartă numele de *O Rugăciune*.

E mișcătoarea povestire a unei fete, Berthalda, îndrăgostită de un tânăr care nu-i împărtășește iubirea și se logodește cu o altă fată, Editta.

Ca să se răzbuie, Berthalda se duce la cununia rivalei sale și pune în locul ostiei ce trebuia să o dea preotul miresei, otravă care îi provoacă moartea. Ingrozită de fapta-i criminală vine apoi de se spovedește preotului, care îi era frate, ca să nu pătimească alții pentru crima ei.

Ca să-și ispășească păcatul intră în cele din urmă într-o mănăstire unde și moare.

Robia Peleşului e un basm straniu plin de o delicioasă poezie. În urma construirii măretului castel dela Sinaia apele riului sunt capturate în tuburi spre a alimenta schela și a furniza lumina electrică. De aci și denumirea de Robia Peleşului a basmului.

Carmen Sylva a scris *Robia Peleşului* întorcându-se dela o plimbare făcută în valea pitorescului torent.

În povestirea aceasta amintirea micel principese dispărute vine de mai multe ori sub pana mamei scriitoare.

„Așezată pe o stâncă, stam în pădurea seculară, unde brazii căzând de bătrânețe se aplecau unii peste alții și zăceau încărcati de mușchi, înconjurați de „ciocurile berzelor” și de „nu mă uita”. Mă uitam cum sare Peleşul prin mijlocul pădurei, săltând din cascada în cascada, salbatic, furios, spumegos, răcoros și tânăr, ca un copil de munte ce este. El nu vrea să știe nici de stavili, nici de greutate, nici carte nu prea știe Peleşul, căci nu prea se încumetă cu citirea și cu scrierea. Iar dânsul măi spune:

— Nu știu carte nici zânele de pe vârful de unde vin, căci dac'ar fi știut n'ar fi învățat și pe mine.

Cu ce ochi mirați mă privi el, când îl întrebai ce învățase pe acolo.

— Ce-am învățat? Hm! frumoasă întrebare! par'că slovele și mângălele voastre sunt bune la ceva!

Apoi îmi povesti toată știinta zânelor, care e alta decât a oamenilor. Ele sunt care fac muntii și riurile, mușchiul și florile. „Încearcă, dacă-ți dă mâna, să faci și tu ca ele”. Ei, cu scrierea și cu citirea voastră puteți să faceți atât?”

Tot ele dau culori florilor și ce pensule subțiri și degete dibace trebuie să ai ca să vopsești fulgii unui colibri, cari cu toate astea nu sunt nimic pe lângă ce mai pot ele să facă. Cât despre *edelweis* (floarea reginei) e tăiat chiar din rochia zânelor, țesut din zapada muntilor, și dansule au dat floarea aceasta pașunilor, ca să fie tot așa de albe vara, ca iarna. Când le e sete se lipesc pe lângă coacăze și câteodată deșeartă și paharul amar alutei, pe care ploia o schimbă într-o licoare arzătoare, ce aprinde buzele.

— La ce folosesc clopoteii?

— Ca să facă gălgăie. Ele sună de câte ori se naște un copil pe pământ, căci tot zânele ne aduc copiii. Li culcă în cuiburi de flori și pe urmă gling—gling! sunați clopotei, până ce mamele și găsesc comora.

Au sunat și pentru mine odată, clopoteii, și ascultându-i am găsit un copilăș dragut. Era alb ca laptele, micuț și fragil, vorbea neșpus de duios și eram fericită, fericită! Dar Peleşul n'a voit să mi-l lase, era gelos și mi l'a luat, da, mi l'a luat... Copilașul striga mereu: „Peleşule! Peleşule!” iar într-o zi s'a dus după el, departe, foarte departe și nu s'a mai întors.

An cu an am tot așteptat de-atunci pe țărnuț Peleşului, doar-doar l'oi vedea întorcându-se, dar n'a mai venit.

Am așteptat atât că părul a început să-mi albească. E alb părul meu? Nu, e numai puțin praf de edelweis, pe care zânele mi l'au aruncat pe cap, să par măi veselă la față; l'e-am simțit sburând pe

lângă mine și miroseaă frumos a cimbri și a levăntică, a viorele și a primăvară. Nu le-am zărit, însă, atât eram de cufundată în vorbă cu Peleşul.

— Ce mi-ai făcut copilașul, îl întrebai eu, și pentru ce nu măi vor să sune clopoteii pentru mine?

Așteptam, neliniștită, răspunsul, și iată cum de n'am zărit zânele, pe când treceaă alături de mine; căci așa se întâmplă: când ai în cap un singur gând nu știi ce se întâmplă nici la doi pași de tine. Iar Peleşul îmi zise:

— Cum poate să fie cineva așa de simplu! Ti-am dus copilașul într'un loc minunat, așa de minunat că de l'ai cunoaște n'ai vrea să-ți mai iei odorul înapoi. Acolo el poate să zboare prin grădini așa de ușor, ca un fluture, așa de ușor cum tu nici n'ai văzut, nici ti-a trecut prin gând vre-odată. Acolo bea mielea trandafirilor și doarme pe marginea unui lac, ascuns în caliciul unui nenufăr, pe care valurile îl leagăna așa de dulce, cum nici o mamă de pe lumea asta nu l'ar putea legăna. Iar din bătaia văturelor se înalță melodii necunoscute, ca și când ar cânta mii de copii împreună — încet, cât se poate de încet și de dulce. Iar deasupra concertului acestuia suav, vibrea ză armoniile grave ale vântului ce se pierd prin arbori — par'că sunt mii de harpe nevăzute, ce cântă împreună — dar tot încet, cât se poate de încet și de dulce.

Dintr'o singură bătaie de aripă, — căci are și aripă copilașul tău, — el zboară mai sus decât toți vulturii. Așa e că nu n'ai vrea să l'iei înapoi, chiar în pădurea asta, unde e așa de frumos?

Iar eu, cu vocea slabă, l'am răspuns: „Nu”

Și cu toate acestea zânele treceaă pe lângă mine, fără să bag de seamă și mi parturau părul cu edelweis."

În călătoria aceasta într'o lume fantastică locuită de zâne și balauri, Carmen Sylva ajunge la un Sfinx de marmură albă. Din sânul Sfinxului curge o apă limpede.

„Împrejurul meu se'ntindea paradisul, așa de frumos cum nu l'ar putea descrie nici o gură omenească; — căci grozăviile iadului se descriu măi ușor decât splendorile cerului.

La început nu văzuî decât vedenii difuze. Dintre pomii ce răspândeau parfumuri și umbre, nu cunosc nici unul, atât îmi păru rodul lor de straniu și de bogat. Printre ramurile aplecate, frumos ca azurul cerului, se zărea un loc înconjurat de flori, și printre cascadele ce se asvârleaă stropind cristale limpezi alerga zbeguindu-se un popor întreg de copii: era regatul nevinovaților.

Un copil, agățat de coarnele unui cerb, alerga în galop printre ramuri. Trei-patru, seadau tolăniți pe iarba; alții se gâdilaă cu gazelele, pe când un copilăș se aplecase sub o căprioară să sugă din țâța pe care de abia o lăsase un păun. Un leu trecea maiestos, iar un copil culcat pe spatele lui, cu capul rezemat de mână, frumos ca un soare, dormea liniștit.

(Va urma).